

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl samosoudcem Mgr. Ing. Petrem Šuránkem ve věci

žalobce: **J. U., narozený X**
bytem X

proti
žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**
sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5

o **žalobě proti rozhodnutí** žalované ze dne 21. 3. 2022, č. j. X,

takto:

I. Žaloba se zamítá.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobce se žalobou podle části třetí, hlavy druhé, dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), podanou k poštovní přepravě dne 19. 5. 2022, domáhá zrušení shora označeného rozhodnutí žalované (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž žalovaná zamítla jeho námitky a potvrdila své rozhodnutí ze dne 20. 12. 2021, č. j. X (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“). Prvostupňovým rozhodnutím žalovaná zamítla žalobcovu žádost o úpravu starobního důchodu pro nesplnění podmínek podle § 56 odst. 1 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění zákona č. 330/2021 Sb. (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“).
2. Žalobce ve stručně koncipované žalobě namítá, že odpracoval více než 16 let (konkrétně v období od 8. 5. 1975 do 31. 10. 1991) na úpravně uranové rudy v P. v důchodové kategorii I.A URAN, která se dle vyjádření žalované používá pro ostatní zaměstnání v hornictví, vykonaná v podzemí v uranových dolech podle § 14 odst. 2 písm. b) zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění účinném do 31. 12. 1995 (dále jen „zákon o sociálním zabezpečení“). Žalobce namítá, že *mu byl žalovanou nepochopitelně přiznán důchodový věk až od XB, nikoliv již od XA, kdy dosáhl věku X let. Ze sociálních důvodů požádal o starobní důchod až od XE, dle vyjádření žalované ale proto nesplnil*

Shodu s prvopisem potvrzuje: L. K. U.

podmínku ustanovení čl. LXVII zákona č. 264/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 264/2006 Sb.“), že mu byl přiznán starobní důchodu v období od 1. 1. 1996 do 30. 6. 2006. Protože byla žalovanou zamítnuta jeho žádost o úpravu výše starobního důchodu a o jeho doplatek, navrhuje, aby soud zrušil prvostupňové i napadené rozhodnutí a žalované uložil, aby o jeho žádosti rozhodla znovu.

3. Žalovaná ve vyjádření k žalobě nejprve konstatovala, že žalobce pracoval od 8. 5. 1975 do 31. 10. 1991 v Uranových dolech k. p. v P. jako X na úpravně rudy v důchodové kategorii IA URAN a že zaměstnání byl nucen ukončit s poskytnutím odstupného z důvodu utlumení těžby a zpracování uranové rudy v P. roku 1991. Jelikož byl ale žalobci přiznán starobní důchod až od XE, není možné mu zvýšit procentní výměru důchodu, protože tak lze učinit jen u důchodů přiznaných od 1. 1. 1996 do 30. 6. 2006. Podle přechodného ustanovení čl. LXVII zákona č. 264/2006 Sb. bodu 1 věty první totiž platí, že procentní výměra starobních důchodů přiznaných v období od 1. 1. 1996 do 30. 6. 2006 osobám, které dosáhly věku 50 let před 1. 7. 2006 a splnily ostatní podmínky uvedené v § 74a odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění čl. LXVI tohoto zákona, osobám uvedeným v § 76 odst. 1 tohoto zákona, a osobám, které vykonávaly před 1. 1. 1993 aspoň po dobu 15 let zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech (popřípadě 10 let, jde-li o takové zaměstnání v uranových dolech), které bylo podle předpisů účinných před tímto dnem zařazeno mezi zaměstnání I. pracovní kategorie zakládající nárok na starobní důchod při dosažení věku aspoň 55 let, se na žádost zvýší od splátky důchodu splatné po 30. 6. 2006 podle předpisů o zvýšení důchodů, které nabyly účinnosti v období od 1. 1. 1996 do 31. 12. kalendářního roku, který předchází kalendářnímu roku, do něhož spadá den, od něhož byl starobní důchod přiznán.
4. Žalovaná pokračovala, že jelikož byl tedy žalobci přiznán starobní důchod až rozhodnutím ze dne 26. 11. 2010, ustanovení čl. LXVII zákona č. 264/2006 Sb., jehož použití se žalobce domáhá, se na něj nevztahuje a nelze ho v jeho případě použít. Nárok žalobce na tzv. „hornický důchod“ je tak podle žalované nutno posoudit podle § 76a zákona o důchodovém pojištění. Toto ustanovení bylo do zákona vloženo právě zákonem č. 264/2006 Sb. Ustanovení čl. LXVII zákona č. 246/2006 Sb. je svou povahou jen přechodným ustanovením k provedené změně zákona o důchodovém pojištění, na jehož základě mohou o předmětné zvýšení důchodu požádat rovněž poživatelé starobních důchodů přiznaných v období od 1. 1. 1996 do 30. 6. 2006.
5. Pokud jde o jednotlivé skupiny osob uvedených v § 76a odst. 1 zákona o důchodovém pojištění, žalovaná uvedla, že žalobce (z hlediska citovaného § 74a odst. 1 téhož zákona) sice odpracoval před 1. 1. 1993 více než 10 let v zaměstnání při těžbě, průzkumu a zpracování uranové rudy, které bylo podle předpisů účinných před 1. 1. 1969 zařazeno mezi zaměstnání I. pracovní kategorie zakládající nárok na starobní důchod, a dosáhl věku 55 let, ale nenastoupil do zaměstnání v uranovém průmyslu na pracovištích s rizikem ionizujícího záření před 1. 1. 1969 a věku X let dosáhl už dne XC (nikoliv po 30. 6. 2006). Žalobce nespadá ani do druhé skupiny poživatelů tzv. „hornických důchodů“ ve smyslu § 76 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění, který odkazuje na nařízení vlády č. 557/1990 Sb., o mimořádném poskytování starobního důchodu některým horníkům, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „nařízení vlády č. 557/1990 Sb.“). Žalobce sice byl zaměstnán nejméně 25 roků a dosáhl věku X let do XC, ale nevykonával vybrané zaměstnání v hornictví. Žalované je totiž z úřední činnosti známo, že žalobcovo tehdejší zaměstnání

bylo zařazeno v I. kategorii prací s označením „IA URAN“, což bylo označení používané pro ostatní zaměstnání v hornictví vykonávaná pod zemí v uranových dolech podle § 14 odst. 2 písm. b) zákona o sociálním zabezpečení – nikoliv však pro zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech podle § 14 odst. 2 písm. a) téhož zákona, která měla označení „IAA URAN“. Protože tedy žalobce nebyl zaměstnán v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí, nespadá ani do třetí skupiny poživatelů tzv. „hornických důchodů“ podle § 76a zákona o důchodovém pojištění, byť splňuje podmínku, že byl zaměstnán po dobu více než 10 let v uranových dolech v zaměstnání I. pracovní kategorie.

6. Na základě uvedeného žalovaná uzavřela, že trvá na důvodech uvedených v napadeném rozhodnutí, neboť v případě žalobce nebylo ani v řízení o námitkách zjištěno, že by jeho důchod byl přiznán či vyplácen v nižší částce, než v jaké mu náleží; podmínky § 56 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění tedy nebyly naplněny. Navrhla tudíž soudu, aby žalobu zamítl jako nedůvodnou.
7. K žalobcem rozporované otázce, proč bylo při výpočtu jeho důchodu jako z důchodového věku vycházeno z data XB, se však žalovaná nijak nevyjádřila. Soud si proto vyžádal její doplňující vyjádření, ve kterém žalovaná nejprve konstatovala, že žalobce byl zařazen jako X na úpravě uranové rudy v P., kde získal 6 021 dnů, tj. 16 roků a 181 dnů, v pracovní kategorii IA URAN. Oproti předchozímu vyjádření žalovaná uznala, že se v napadeném rozhodnutí dopustila nepřesnosti, jelikož zaměstnání žalobce nespádalo pod ustanovení § 14 odst. 2 písm. b) zákona o sociálním zabezpečení, ale pod ustanovení § 14 odst. 2 písm. h) téhož zákona jako zaměstnání vykonávané v prostředí ohroženém ve významné míře ionizujícím zářením při úpravě a konečném zpracování radioaktivních surovin, jelikož žalobce nepracoval v hlubinných uranových dolech. Žalobce přitom neprokázal, že by splňoval některou ze zákonných podmínek uvedených v § 21 zákona o sociálním zabezpečení pro snížení důchodového věku na 55 let – podle písm. c) zmíněného ustanovení by totiž musel odpracovat alespoň 20 let v zaměstnání podle § 14 odst. 2 písm. h) zákona o sociálním zabezpečení. V úvahu by tak připadala pouze aplikace mimořádného opatření bývalého předsedy Státního úřadu sociálního zabezpečení vydaného na podkladě předsednictva ÚV KSČ ze dne 24. 8. 1965 a publikovaného v částce 7/1965 Věstníku SÚSZ (dále jen „mimořádné opatření“) v rámci institutu odstranění tvrdosti zákona, podle něž postačí 10letý výkon zaměstnání v kategorii IA URAN, jež takto ovšem muselo být kategorizováno již v době vydání mimořádného opatření a započato před 1. 1. 1976. Při zavedení mimořádného opatření do právní úpravy zakotvením nového § 74a odst. 2 zákona o důchodovém pojištění s účinností od 1. 7. 2006 byl nicméně Ministerstvem práce a sociálních věcí dále modifikován i výklad mimořádného opatření, takže jím stanovený důchodový věk 55 let bylo nově možné aplikovat i na pojištěnce, kteří do zaměstnání nastoupili od 1. 1. 1976, a to, i pokud jejich zaměstnání bylo do I. pracovní kategorie zařazeno po vydání mimořádného opatření. Zaměstnání žalobce „X“ bylo pod číslem X zařazeno do I. pracovní kategorie až výnosem Federálního ministerstva paliv a energetiky č. 6/1978 (pozn. soudu: jde o výnos ze dne 7. 12. 1978, jak je uvedeno např. v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 11. 1978, č. j. 5 Ads 259/2016-18), předtím bylo zařazeno jen do II. pracovní kategorie. Jedná se ovšem o fakultativní nárok na snížení důchodového věku, který není legislativně upraven. Žalovaná konečně dodala, že na žalobce by se teoreticky vztahovalo i rozhodnutí ministra práce a sociálních věcí ze srpna 1993, podle něhož se u jmenovitě uvedených pracovníků vykonávajících zaměstnání zařazená do I. pracovní kategorie v úpravě Příbram promítá podmínka setrvání

v zaměstnání do 31. 12. 1992, díky čemuž by žalobce splňoval i podmínky pro snížení důchodového věku na 58 let podle § 174 odst. 1 písm. c) zákona o sociálním zabezpečení, nicméně tohoto věku žalobce dosáhl později, než mu vznikl nárok na snížení důchodového věku podle mimořádného opatření dle výkladu účinného od 1. 7. 2006, kdy žalobce dosáhl věku X let. Na žalobce se naopak nevztahuje nařízení vlády č. 557/1990 Sb., ač je zmatečně uváděno v napadeném rozhodnutí, jelikož žalobce nevykonával vybrané zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm v podzemí, a ani § 74a odst. 1 zákona o důchodovém pojištění.

8. Dále pak žalovaná podrobněji zopakovala, proč se na žalobce nevztahuje zvýšení starobního důchodu podle čl. LXVII zákona č. 264/2006 Sb. a § 76a zákona o důchodovém pojištění, a dodala, že pro nárok na zvýšení důchodu podle těchto ustanovení není rozhodující datum přiznání důchodu, to jen určuje, které z těchto ustanovení má být aplikováno. Podle žalované je tedy nerozhodné, že žalobci vznikl nárok na důchod až od XB, protože podmínky pro zvýšení důchodu podle čl. LXVII zákona č. 264/2006 Sb. a § 76a zákona o důchodovém pojištění by nesplnil, ani kdyby mu nárok na starobní důchod vznikl dosažení věku X let před XB, jelikož nevykonával zaměstnání v hlubinných uranových dolech a do tohoto zaměstnání nastoupil až v roce 1975. Navíc, i kdyby splňoval podmínky uvedené v § 76a zákona o důchodovém pojištění, úprava procentní výměry jeho starobního důchodu na „hornickou“ výši by nebyla provedena, protože nejvyšší výměra podle věty druhé § 76a zákona o důchodovém pojištění i čl. LXVII zákona č. 264/2006 Sb. by k datu přiznání důchodu činila 12 213 Kč, zatímco procentní výměra důchodu žalobce byla vyšší – činila 12 430 Kč.
9. Výpočet starobního důchodu žalobce byl proto podle žalované proveden s přihlédnutím ke skutečnosti, že žalobci nevznikl zákonný nárok na snížení důchodového věku na 55 let. Žalobce totiž do úpravny uranové rudy nastoupil v roce 1975, v době přijetí mimořádného opatření z roku 1965 bylo žalobcovo zaměstnání zařazeno jen do II. kategorie a v IA pracovní kategorii nezískal 20 let zaměstnání už jen proto, že po zrušení pracovních kategorií se od 1. 1. 1993 hodnotila ve III. pracovní kategorii. Dále žalovaná podrobně popsala postup výpočtu výše žalobcova starobního důchodu a vysvětlila, že na tzv. dokladu o výpočtu je uveden nárok od XA pouze z technických důvodů, aby mohl být výpočet proveden automatizovaně, když se jedná o fakultativní nárok neupravený zákonem, ale toto datum nemá na samotný výpočet důchodu vliv, neboť jako doba pojištění do nároku byla žalobci hodnocena doba do 30. 6. 2006 a jako doba po nároku doba od 1. 7. 2006.
10. Žalobce na doplňující vyjádření reagoval konstatováním, že v důchodové kategorii IA URAN nemohl odpracovat 20 let, protože zaměstnání X na úpravně uranové rudy byl nucen ukončit z důvodu utlumení těžby a zpracování uranové rudy v roce 1991. Namítl ovšem, že k datu 1. 7. 2006, kdy mu byl uznán nárok na starobní důchod, činila procentní výměra 8 723 Kč, zatímco procentní výměra „hornického důchodu“ podle nařízení vlády č. 461/2006 Sb., o zvýšení důchodů v roce 2007, činila 11 357 Kč. Po vzniku nároku do dne žádosti o starobní důchod (XE) odpracoval 1 544 dnů, za což mu byla zvýšena procentní výměra o 3 707 Kč. Žalobce nesouhlasí se žalovanou, která zahrnuje navýšení procentní výměry o 3 707 Kč za odpracovanou dobu po vzniku nároku do důchodu, který mu byl stanoven ke dni přiznání důchodu (XE).
11. Soud poté, co ověřil, že žaloba byla podána včas, že je věcně i místně příslušným soudem a že napadené rozhodnutí je rozhodnutím ve smyslu § 65 s. ř. s., jej přezkoumal v mezích uplatněných žalobních bodů, jimiž je vázán (§ 75 odst. 2 věta první s. ř. s.). Soud vycházel

při přezkumu žalobou napadeného rozhodnutí ze skutkového a právního stavu, který zde byl v době jeho vydání (§ 75 odst. 1 s. ř. s.). Soud neprováděl žalobcem navrhané listiny k důkazy, neboť prvostupňové i napadené rozhodnutí jsou obsahem správního spisu, který není předmětem dokazování a soud z něho bez dalšího vychází. O věci soud rozhodl bez jednání v souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s., neboť se má za to, že s tím oba účastníci řízení souhlasili.

12. Ze správního spisu soud zjistil, že žalobci byl rozhodnutím žalované ze dne 26. 11. 2010 přiznán od XE starobní důchod ve výši 14 600 Kč měsíčně. Jeho výše byla určena základní výměrou důchodu ve výši 2 170 Kč měsíčně a procentní výměrou důchodu ve výši 12 430 Kč měsíčně. Žalovaná při výpočtu vyšla mj. z toho, že žalobcův osobní vyměřovací základ odpovídal částce 23 955 Kč za roky 1986 – 2009 a že žalobce získal ke dni vzniku nároku na důchod 40 roků pojištění a 1 544 dnů pojištění po dni vzniku nároku na důchod.
13. Starobní důchod pak byl žalobci k jeho žádostem opakovaně zvýšen pro splnění podmínek podle § 34 odst. 2 a 4 zákona o důchodovém pojištění.
14. Dne 25. 10. 2021 žalobce podal žádost o úpravu výše starobního důchodu podle čl. LXVII věty první zákona č. 264/2006 Sb. a o příslušný doplatek starobního důchodu podle § 56 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění. Svou žádost odůvodňoval skutečnostmi, že od 8. 5. 1975 do 31. 10. 1991 pracoval v Uranových dolech k. p. v P. jako X na úpravě rudy v důchodové kategorii IA URAN a že byl zaměstnání nucen ukončit s poskytnutím odstupného z důvodu utlumení těžby a zpracování uranové rudy v P. roku 1991. K žádosti žalobce přiložil již dříve předložené potvrzení podle nařízení vlády č. 117/1988 Sb. vystavené státním podnikem DIAMO, odštěpným závodem Správa uranových ložisek P., o době výkonu preferovaného zaměstnání a pracovním zařazení žalobce.
15. Prvostupňovým rozhodnutím ze dne 20. 12. 2021 žalovaná zamítla žalobcovu žádost pro nesplnění podmínek podle § 56 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění. Učinila tak s odůvodněním, že z osobního listu důchodového pojištění, který byl žalobci zaslán již s rozhodnutím žalované ze dne 26. 11. 2010, vyplývá, že žalobci bylo započteno celkem 40 roků a 303 dnů pojištění. Navázala, že vzhledem k tomu, že žalobce ani dle zaslaných podkladů ze dne 22. 10. 2021 nesplnil podmínku dosažení nejvyšší přípustné expozice do 31. 3. 1991, nelze dle nařízení vlády č. 557/1990 Sb. snížit věkovou hranici na 50 let. Uzavřela proto, že rozhodnutí žalované ze dne 26. 11. 2010 zůstává i nadále v platnosti.
16. Ve všech výpočtových listech založených ve správním spise sestavených při příležitosti vydání jednotlivých rozhodnutí, a to včetně posledního dokladu o výpočtu ze dne 1. 12. 2021, je v úvodu nárok na starobní důchod konstatován k datu XA, v osobních důchodových listech jsou však vždy jako doby pojištění získané po vzniku nároku kvalifikovány až doby od XB. Jako doby pojištění získané pro stanovení výše procentní výměry jsou započteny doby pojištění získané až do 30. 6. 2006 a jako doby pojištění po vzniku nároku na starobní důchod podle § 29 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění doby získané od 1. 7. 2006.
17. Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce námitky, ve kterých argumentoval, že žádost o úpravu starobního důchodu podal, protože byl s takovou žádostí úspěšný jeho bývalý spolupracovník narozený v roce X, který pracoval více než 15 let na stejném pracovišti jako on, tj. na úpravě uranové rudy v P., a který byl i ve stejném pracovním zařazení, tzn. X údržby zařízení na zpracování uranové rudy. Důchodový věk obou byl X let, přesto byl

bývalému spolupracovníkovi žalobce přiznán tzv. „hornický důchod“. Žalobce dodal, že byl nucen zaměstnání ukončit ke dni 31. 10. 1991 kvůli organizačním opatřením, která souvisela s ukončením těžby a zpracováním uranové rudy v P. Požádal přitom, aby jeho žádost byla projednána s ním osobně.

18. Dne 21. 3. 2022 žalovaná vydala napadené rozhodnutí, kterým námitky žalobce zamítla a prvostupňové rozhodnutí potvrdila, neboť shledala, že žalobci důchod nebyl přiznán ani vyplácen v nižší částce, než v jaké mu náleží; nárok na zvýšení starobního důchodu totiž žalobci nebylo možné přiznat. V odůvodnění žalovaná nejprve uvedla, že žádosti žalobce o osobní projednání nebylo možno vyhovět, protože správní řízení ve věcech důchodového pojištění je zásadně písemné. Pokračovala, že považuje za nesporné, jaký byl rozsah zaměstnání žalobce v uranových dolech, jakož i to, jaké bylo zařazení tohoto zaměstnání do pracovní kategorie dle dřívějších právních předpisů. Žalovaná konstatovala, že tedy vycházela z toho, že žalobce byl zaměstnán ve státním podniku DIAMO, odštěpném závodu Správy uranových ložisek P., a to v době od 8. 5. 1975 do 31. 10. 1991, tj. 6 021 dnů, jako X. Pořadové číslo zaměstnání dle resortního seznamu Ministerstva průmyslu a obchodu bylo X, přičemž toto zaměstnání bylo zařazeno v I. kategorii prací dle tehdejších právních předpisů s označením „IA URAN“. Z úřední činnosti je žalované známo, že předmětné označení se používalo pro ostatní zaměstnání v hornictví vykonávaná pod zemí v uranových dolech podle § 14 odst. 2 písm. b) zákona o sociálním zabezpečení.
19. K právnímu posouzení žádosti žalobce žalovaná prakticky totožně jako ve svém prvotním vyjádření k žalobě uvedla, že nárok na tzv. „hornický důchod“ je počínaje dnem 1. 7. 2006 zakotven v § 76a zákona o důchodovém pojištění, a to na základě novely provedené zákonem č. 264/2006 Sb. Žalovaná dodala, že ustanovení čl. LXVII zákona č. 246/2006 Sb. je svou povahou přechodným ustanovením k provedené změně zákona o důchodovém pojištění, na jehož základě mohou o zvýšení důchodu požádat rovněž poživatelé starobních důchodů přiznaných v období od 1. 1. 1996 do 30. 6. 2006. Z podkladové dokumentace nicméně vyplývá, že žalobci byl starobní důchod přiznán rozhodnutím žalované ze dne 18. 10. 2010, tudíž se na něho ustanovení čl. LXVII zákona č. 264/2006 Sb. nevztahuje. Jeho nárok proto žalovaná posoudila podle § 76a zákona o důchodovém pojištění.
20. Žalovaná ocitovala relevantní právní úpravu s tím, že nárok podle § 76a věty první zákona o důchodovém pojištění vzniká celkem třem skupinám poživatelů důchodů – pro nárok proto žalobce musí být zařazen alespoň do jedné z těchto skupin. Žalovaná vysvětlila, že první skupinou poživatelů tzv. „hornických důchodů“ jsou pojištěnci, na něž se vztahuje § 74a odst. 1 zákona o důchodovém pojištění, tj. kteří nastoupili do zaměstnání v uranovém průmyslu na pracovištích s rizikem ionizujícího záření před 1. 1. 1969 a dosáhli věku 50 let po 30. 6. 2006. Žalovaná dospěla k závěru, že do této skupiny žalobce nespadá, neboť nastoupil do zaměstnání v uranovém průmyslu až dne 8. 5. 1975. Druhou skupinou poživatelů tzv. „hornických důchodů“ jsou pojištěnci, na něž se prostřednictvím § 76 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění vztahuje nařízení vlády č. 557/1990 Sb., tj. osoby, které dosáhly nejvyšší přípustné expozice zaměstnanců v hornictví, případně nejvyšší přípustnou expozici překročily. Žalovaná však dospěla k závěru, že ani do této skupiny žalobce nespadá, neboť nejvyšší přípustné expozice zaměstnanců v hornictví nedosáhl – výkon jeho zaměstnání v uranových dolech skončil z důvodu utlumení těžby a zpracování uranové rudy. Konečně podle názoru žalované žalobce nespadá ani do třetí skupiny poživatelů tzv. „hornických důchodů“. Tito pojištěnci totiž splňují podmínky ustanovení § 76a zákona o důchodovém pojištění tím, že vykonávali před 1. 1. 1993 aspoň po dobu 10 let

zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v uranových dolech. To ovšem není případ žalobce, který sice byl zaměstnán po dobu více než 10 let v uranových dolech, ale nejednalo o zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí podle ustanovení § 14 odst. 2 písm. a) zákona o sociálním zabezpečení, pro něž se používalo označení „I.AA URAN“. Žalobcovo zaměstnání totiž bylo zařazeno mezi ostatní zaměstnání v hornictví vykonávaná pod zemí v uranových dolech podle ustanovení § 14 odst. 2 písm. b) zákona o sociálním zabezpečení, pro něž se používalo označení „I.A URAN“.

21. Závěrem žalovaná konstatovala, že pokud by žalobce identifikoval spoluzaměstnance, kterému byl tzv. „hornický důchod“ údajně přiznán, přezkoumá výši jeho důchodu. Ani výsledek takového přezkumu však nebude mít bezprostřední dopad na žalobce, jelikož nároky ve věcech důchodového pojištění se posuzují ryze individuálně. Napadené rozhodnutí bylo žalobci doručeno dne 26. 3. 2022.
22. Soud dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.
23. Žalobce ve své žalobě namítá, že mu byl zohledněn důchodový věk až od XB, ačkoliv věku X let dosáhl již dne XA. Byť v žalobě zmiňuje, že se ve své žádosti domáhal aplikace ustanovení čl. LXVII zákona č. 246/2006 Sb. a že mu tato žádost byla zamítnuta, proti tomuto posouzení již nic nenamítá. Spor tedy oproti řízení před žalovanou nepanuje o možnost aplikace zmíněného přechodného ustanovení, nýbrž nově o to, zda žalovaná při výpočtu žalobcova starobního důchodu nevycházela z nesprávného data, k němuž měl žalobce dosáhnout důchodového věku. Z napadeného rozhodnutí se jeví, že žalovaná nepopírá, že žalobcův důchodový věk činí X let, na druhou stranu ze všech ve správním spise založených výpočtových listů plyne, že zásadně vychází z toho, jako by žalobce důchodového věku dosáhl k 30. 6. 2006, což ovšem neodpovídá tomu, že žalobce dosáhl věku X let dne XA.
24. Soud musí konstatovat, že je nevhodné, že žalobce poprvé tuto otázku vznáší až před soudem. Žalovanou na tuto skutečnost totiž v celém průběhu správního řízení nikdy neupozornil a nedomáhal se změny výpočtu s odkazem na jiné než ve výpočtu předpokládané datum dosažení důchodového věku. Na druhou stranu je ale pravdou, že prvostupňové rozhodnutí žádné bližší odůvodnění této otázky neobsahovalo a nebylo je možné nalézt ani v odůvodnění rozhodnutí, jímž byl žalobci starobní důchod původně přiznán. Soudní řád správní přitom žalobce neomezuje v tom, jaké žalobní body vůči napadenému rozhodnutí uplatní. Soud je tedy povinen se zabývat i takovými žalobními body, jež nemají žádný předobraz v námitkách a jiných podáních učiněných v předcházejícím správním řízení.
25. Důvodnost takových námitek přitom v tomto případě není ovlivněna tím, že nebyly ve správním řízení předneseny. Ačkoliv se v daném případě vedlo řízení o žádosti, žalovaná je podle § 56 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění v případě zjištěných nesrovnalostí rozhodnout o zvýšení přiznaného důchodu i bez návrhu z moci úřední. Ačkoliv tedy žalobce dříve na tyto okolnosti nepoukazoval, žalovaná v době svého rozhodování všechny rozhodné skutkové okolnosti znala a byla povinna okamžik, kdy žalobce skutečně nabyl důchodového věku, ve svých úvahách zohlednit nejen v době původního přiznání starobního důchodu, ale i při vydání napadeného rozhodnutí.
26. V takové situaci ovšem nelze žalované jakkoliv vytýkat, že se danou otázkou výslovně ani nepřímou v odůvodnění napadeného rozhodnutí nezabývala a že nevysvětlila, proč vycházela z data 30. 6. 2006. Napadené rozhodnutí tak v zásadě musí být považováno za

dostatečně odůvodněné, i když k dané otázce mlčí, jelikož žalobce odpovídající námitku vůbec nevznnesl. Odůvodnění svého postupu tak může žalovaná poprvé bez nějakého časového omezení předkládat až před soudem, na němž je, aby zákonnost vysvětlovaného postupu vyhodnotil.

27. Žalovaná toto vysvětlení v řízení před soudem poskytla, byť teprve až na druhý pokus na konkrétní výzvu soudu. Teprve z doplňujícího vyjádření vyplynulo, že žalobci byl přiznán starobní důchod na základě aplikace obecných opatření učiněných v rámci odstranění tvrdosti zákona. Žalobci nikdy nevznikl zákonný nárok na přiznání starobního důchodu k dřívějšímu datu, než které odpovídá standardnímu důchodovému věku dle § 32 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění a přílohy k tomuto zákonu. Tento zákonem stanovený důchodový věk v případě žalobce narozeného dne X činí X let a X měsíců a žalobce jej dosáhl dne XD. Jestliže žalovaná při výpočtu žalobcova starobního důchodu vycházela z dosažení důchodového věku k datu XB, přiznala žalobci více práv, než mu podle zákonné úpravy náleží, jelikož výše takto stanoveného starobního důchodu je bezpochyby vyšší, než pokud by žalovaná vyšla ze zákonem stanoveného důchodového věku.
28. V této souvislosti žalovaná ve svých vyjádřeních velmi podrobně popsala, proč se na žalobce nevztahuje žádné ze zákonných ustanovení upravujících snížení důchodového věku, přičemž ve druhém vyjádření korigovala i dílčí nepřesnosti odůvodnění napadeného rozhodnutí, zejména poukázala na zařazení žalobcova zaměstnání pod § 14 odst. 2 písm. h) zákona o sociálním zabezpečení. S tímto druhým vyjádřením se co do popisované nemožnosti aplikace zákonné úpravy snížení důchodového věku soud plně ztotožňuje, jeho závěry považuje za souladné s rozhodnou právní úpravou, a odkazuje proto na něj bez dalšího. Právní úprava skutečně pro žalobcem vykonávané zaměstnání X v povrchové úpravě uranové rudy vyžadovala získání 20 let zaměstnání v této preferované kategorii, což žalobce nesplňuje. Skutečnost, že ukončení výkonu tohoto zaměstnání nezáleželo na jeho vůli, ale vyplynulo z rozhodnutí zaměstnavatele, resp. celospolečenských změn, jež vyvolaly útlum těžby uranu, je z pohledu zákonných nároků žalobce zcela bez významu. Zároveň je evidentní (a žalobce tento fakt ani nezpochybňuje), že nikdy nevykonával zaměstnání v hornictví, natožpak se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech, což je přitom jedna z nezbytných podmínek vyžadovaná všemi ustanoveními právních předpisů zakládajících nárok na snížení důchodového věku a případně též na zvýhodněný výpočet výše starobního důchodu (zejména jde o § 74a a 76a zákona o důchodovém pojištění a také čl. LXVII zákona č. 246/2006 Sb.).
29. Uvedené lze tedy shrnout tak, že žalobcův požadavek nemá žádný podklad v zákonem stanovené právní úpravě, což v zásadě znamená, že jeho žalobě nelze vyhovět, jelikož žalobce nemá zákonem garantováno právo na přiznání starobního důchodu od věku X let, resp. žalobcem požadovaného data XA. Zákon mu přiznává právo na starobní důchod od věku X let a X měsíců, tedy ode dne XD. Pokud mu byl starobní důchod přiznán a vypočten s tím, že žalobce dosáhl důchodového věku XB, bylo se žalobcem zacházeno výhodněji, než stanoví zákon. Je však zjevné, že tuto (zdánlivou) nezákonnost žalobce nenapadá a že svou žalobou nesměruje k tomu, aby mu byl přiznán starobní důchod nižší, než mu reálně byl přiznán. Pokud by z tohoto důvodu soud napadené rozhodnutí zrušil, vybočil by z mezí podané žaloby a porušil tzv. dispoziční zásadu. Je tedy třeba uzavřít, že jediný žalobní bod uplatněný žalobou je nedůvodný, a proto je namístě žalobu zamítnout.
30. Žalobce v replice k druhému vyjádření ve své podstatě (použil trochu jinou formulaci, ale věcně patrně mířil tímto směrem) nově namítl, že žalovaná při výpočtu jeho starobního

důchodu nesprávně aplikovala limit ve větě druhé ustanovení 76a zákona o důchodovém pojištění, resp. čl. LXVII zákona č. 246/2006 Sb., jestliže s tímto limitem porovnávala procentní výměru jeho starobního důchodu včetně jejího navýšení za dobu, kdy starobní důchod nepobíral po dosažení důchodového věku, dle § 36 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění. V tomto směru ale soud musí v první řadě připomenout, že žalobní body lze účinně uplatnit jen do uplynutí žalobní lhůty, což stanoví § 71 odst. 2 věta poslední s. ř. s. Žalobce napadené rozhodnutí převzal dne 26. 3. 2022, nové žalobní body tak mohl soudu nejpozději odeslat dne 26. 5. 2022. Žalobní bod uplatněný až v replice odeslané dne 17. 1. 2023 je tak zjevně opožděný a soud se jím nemůže věcně zabývat. Nejde totiž ani o rozvinutí včas uplatněného žalobního bodu, jenž namítal nesprávně stanovený důchodový věk při výpočtu starobního důchodu, ale o otázku podstatně odlišnou.

31. Soud se přesto k opožděnému žalobnímu bodu vyjádří, avšak jen nad rámec okolností rozhodných pro výrok tohoto rozsudku, jelikož případnou nezákonnost v tomto směru by soud již nebyl oprávněn promítnout do zrušujícího výroku. Tím by totiž soud porušil procesní práva žalované.
32. Ve své podstatě lze říci, že v replice žalobce napadá správnost aplikace mimořádného opatření, resp. jeho rozšiřujícího výkladu nově aplikovaného s účinností od 1. 7. 2006. Tím ovšem jeho žaloba směřuje proti napadenému rozhodnutí v rozsahu, v němž žalovaná usilovala o odstranění tvrdosti předpisů o sociálním zabezpečení. Podle § 106 odst. 2 organizačního zákona však rozhodnutí o žádosti o odstranění tvrdosti předpisů o sociálním zabezpečení jsou vyloučena ze soudního přezkumu. Tato výluka ze soudního přezkumu je ústavně konformní (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 11. 2008, č. j. 6 Ads 35/2008-37, nebo usnesení Ústavního soudu ze dne 21. 4. 2020, sp. zn. IV. ÚS 109/19). V tomto případě sice není napadeno přímo individuální rozhodnutí o žádosti žalobce o odstranění tvrdosti předpisů o sociálním zabezpečení, nýbrž aplikace obecného opatření přijatého za tímto účelem, to ale na věci až tolik nemění. Ani při přezkumu správního rozhodnutí aplikujícího rozhodnutí o odstranění tvrdosti předpisů o sociálním zabezpečení totiž soud není oprávněn přezkoumávat to, co bylo podstatou rozhodnutí o odstranění tvrdosti zákona, ale nanejvýše čistotu procesního postupu vedoucího k vydání napadeného rozhodnutí a správnost provedení rozhodnutí o odstranění tvrdosti předpisů o sociálním zabezpečení (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 11. 2018, č. j. 10 Ads 11/2018-50).
33. Opožděný žalobní bod uplatněný žalobcem v replice nezpochybňuje procesní čistotu správního řízení, ale konstatuje, že při určení nejvyšší možné úrovně navýšení starobního důchodu byl limit poměřován s nesprávně vypočtenou procentní výměrou žalobcova důchodu. Při tom ovšem opomíjí, že daný limit se uplatní při postupu podle 76a zákona o důchodovém pojištění, resp. čl. LXVII zákona č. 246/2006 Sb., jež se ale na žalobce neuplatní. I kdyby měl žalobce pravdu, jednalo by se jen o nesprávnost dílčího argumentu žalované uplatněného v jejím druhém vyjádření, ale ne při vydání napadeného rozhodnutí, jinak řečeno jen o hypotetické porušení pravidla, jež v případě žalobce patrně nebylo vůbec aplikováno, jelikož jak žalovaná uváděla ve svém druhém vyjádření (str. 4, druhý odstavec), mimořádné opatření a jeho rozšířený výklad se týkaly snížení důchodového věku na 55 let, a tedy rozšíření působnosti pravidla zakotveného v novém § 74a odst. 2 zákona o důchodovém pojištění, ne však pravidla řešícího výši starobního důchodu v § 76a téhož zákona. Soud nemá k dispozici mimořádné opatření ani bližší poznatky o změně jeho výkladu od 1. 7. 2006, a nemůže tedy s jistotou potvrdit, že aplikace mimořádného

opatření i v případě žalobce odpovídá ustálené správní praxi žalované, nicméně vše tomu nasvědčuje. Vzhledem k opožděnosti tohoto žalobního bodu bylo přitom nadbytečné, aby si jen pro úplné potvrzení tohoto závěru soud vyžadoval od žalované doplnění správního spisu.

34. Žaloba je tedy jako celek nedůvodná, pročez ji soud podle § 60 odst. 7 s. ř. s. zamítl.
35. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměl úspěch. Žalované, která byla ve věci úspěšná, žádné náklady řízení nad rámec běžného výkonu úřední činnosti nevznikly, přičemž ani náhradu jiných nákladů by jí soud nemohl s ohledem na § 60 odst. 2 s. ř. s. přiznat. Proto soud rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení :

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 23. ledna 2023

Mgr. Ing. Petr Šuránek, v. r.
samosoudce